Δικαίωμα αντίστασης στον εκπεσμό (Χρήστος Γιανναράς)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 31 Μαΐου, 2018

Ό,τι ονομάζουμε «ατομικό δικαίωμα» αφορά στο πεδίο της συμπεριφοράς: των πράξεων και των σχέσεων. Δεν έχει να κάνει με το πεδίο της ύπαρξης, τα δεδομένα φυσικά όρια του υπαρκτού. Έχω δικαίωμα να επιλέγω το κόμμα που ψηφίζω, την ιδεολογία που ασπάζομαι, το επάγγελμα που με ελκύει. **Είναι α-νοησία να διεκδικήσω σαν «δικαίωμα» άλλο χρώμα ματιών ή ψηλότερο ανάστημα ή κοφτερότερο μυαλό**. Ένα δικαίωμα που μπορώ να απαιτήσω, είναι να μην αλλάζουν οι συμπεριφορές απέναντί μου, επειδή είμαι κοντός, μαυρομάτης ή κάπως βραδύνους.

Δεν υπάρχει «δικαίωμα» χωρίς θεσμοποιημένο Δίκαιο. Δηλαδή, δίχως μια κοινή σύμβαση-συμφωνία που να ορίζει τι ακριβώς δικαιούμαστε όσοι αποδεχόμαστε τη σύμβαση. Για να λειτουργήσει η προστασία-κατασφάλιση ατομικού δικαιώματος, προϋποτίθεται κοινή δέσμευση όλων στις αρχές κοινού συστήματος Δικαίου.

Παρενθετικά να σημειωθεί (επειδή η αγραμματοσύνη πλεονάζει): Το «ατομικό δικαίωμα», όπως σήμερα το εννοούμε, ήταν άγνωστο (και αδιανόητο) στην Αρχαία Ελλάδα. Τα όσα προσπαθεί να κατασφαλίσει σήμερα η πληθώρα των «συστημάτων Δικαίου», απέρρεαν εκεί αυτονοήτως από την ιδιότητα (λειτούργημα) του «πολίτη». Ήταν τιμή και είχε «ιερότητα» η μετοχή στο «κοινόν άθλημα αληθείας» που ήταν η «πολιτική». Η πολιτική πραγμάτωνε την «πόλιν», δηλαδή τον «κατ’ αλήθειαν βίον» – η οργάνωση και λειτουργία της συμβίωσης απηχούσε τη λογική αρμονία, τάξη και κάλλος της συμπαντικής κοσμιότητας, δηλαδή το «αληθινό» στοιχείο της πραγματικότητας. Φανέρωνε τον τρόπο του αθανατίζειν, την «όντως αλήθεια».

Όμως, ιστορικά θριάμβευσε (και σήμερα κυριαρχεί παγκόσμια) η αντιστροφή των όρων εκείνου του πολιτισμού: **η προτεραιότητα της χρησιμότητας και όχι της αλήθειας, η θωράκιση του ατόμου, όχι η χαρά της κοινωνίας** . Σίγουρα, με τη νομική κατασφάλιση των ατομικών δικαιωμάτων του κάθε ανθρώπου αναχαιτίστηκε ο εφιαλτικός πρωτογονισμός των μεσαιωνικών στη Δύση κοινωνιών. Απλώς, για την ελληνική συνείδηση, το ιστορικό αυτό επίτευγμα καθολίκευσης των «ατομικών δικαιωμάτων» δεν παύει να είναι προ-πολιτικό, στους αντίποδες του «πολιτικού αθλήματος αληθείας»: της δημοκρατίας.

Η συνείδηση της ελληνικής διαφοράς γίνεται απρόσιτη, από τη στιγμή που **η**

«ελευθερία» ταυτίζεται με το «δικαίωμα» ανεμπόδιστων ατομικών επιλογών – επιλέγω αυτό που εγώ θέλω, εγώ κρίνω, εγώ αποφασίζω, εγώ εκτιμώ, προτιμώ, ορέγομαι. Για να συλλάβουμε το χαώδες εύρος της διαφοράς, ας θυμηθούμε τον «ελληνικότατο» ορισμό του **Ντοστογιέβσκι**: «***Υπάρχει μία και μόνο ελευθερία: να ελευθερωθεί ο άνθρωπος από τον εαυτό του*** », δηλαδή από την ιδιοτέλεια, τις φυσικές αναγκαιότητες (ή ενστικτώδεις ενορμήσεις) που ο Φρόυντ τις ονομάτισε: ορμή της αυτοσυντήρησης, ορμή της κυριαρχίας-επιβολής, ορμή της ηδονής.

Ευτυχώς η φύση βάζει ανυπέρθετους φραγμούς στην ψευδαίσθηση παντοδυναμίας, που οικοδομεί στον άνθρωπο η μέθη των ακαταμάχητων «ατομικών δικαιωμάτων» του. Υπάρχουν πάμπολλα φυσικά δεδομένα, δηλαδή παράγοντες που ο άνθρωπος δεν τους επιλέγει, τους υφίσταται, πρέπει να τους δεχθεί συνειδητοποιώντας τη σχετικότητα των υπαρκτικών του δυνατοτήτων: Δεν διαλέγει το φύλο του, δεν διαλέγει τη μάνα και τον πατέρα του, τα θεμελιώδη για τη συγκρότηση του ψυχισμού του αρχέτυπα (anima - animus) που θα τον καθορίζουν ισοβίως. Δεν διαλέγει τη γλώσσα (μητρική) που θα δομήσει - αρθρώσει (structurer, λέει ο Lacan) τις συνειδητές και ασυνείδητες επιγνώσεις του. Ούτε την κοινωνία διαλέγει στην οποία θα πρωτοενταχθεί ούτε τη χρονική - ιστορική περίοδο όπου θα μετάσχει.

Είναι δεδομένοι και ανυπέρβλητοι οι προκαθορισμοί και οι δεσμεύσεις της φυσικής μας ύπαρξης, αλλά και αδίστακτος ο εγωτικός πρωτογονισμός του ανθρώπου, το γάντζωμά του σε απαιτήσεις φαντασιωσικής παντοδυναμίας: **Το φυσικά ανέφικτο θέλει να το κάνει κατά σύμβαση εφικτό, για να ικανοποιηθεί το «γούστο» του, να γίνει «δικαίωμα» η ετσιθελική του οίηση**. **Ψηφίζει νόμους για να επιβάλει και κατοχυρώσει σαν «φυσικό» το κραυγαλέα αφύσικο, να αποφασίζει η εξουσία (η πλειοψηφία της Βουλής) ότι μπορεί ένας άντρας να λειτουργήσει σαν μάνα και μια γυναίκα να ασκήσει πατρότητα – ωσάν η μητρότητα και η πατρότητα να είναι απλώς ρόλοι ή «συμπεριφορές», όχι λειτουργίες.**

Παρακμή του ανθρώπινου είδους, που ακκίζεται σαν μασκαράτα ντυμένη την αναίδεια του «εκσυγχρονισμού» και της «προόδου». Κι όποιος τολμήσει αντίσταση στην απανθρωπία, εξοντώνεται σαν «συντηρητικός», «ακροδεξιός», «φασίστας». Αλλά, κυρίως, άβυσσος μωρίας, επαρχιώτικη μικρόνοια που ξιπάζεται, ότι έτσι «θα κερδίσει τις εντυπώσεις» ή και την ψήφο του κοινωνικού περιθωρίου. Δεν αποκλείεται, αφού η λογική του πάτου οδηγεί νομοτελειακά στον απόπατο, να δούμε, σε επόμενη συγκυβέρνηση των γαλαζοπράσινων «προοδευτικών δυνάμεων» νομοσχέδιο, που θα αναγνωρίζει στους άνδρες «δικαίωμα» στην περίοδο ή στον θηλασμό και στις γυναίκες «δικαίωμα» στη μυστακοφορία!...

(Απόσπασμα άρθρου από την "Καθημερινή"*)*